

בהעלותך

ה' תשע"א

כתובת:

Oraysa10@gmail.com

אורחיהם

לע"נ צפורה הדסה ב"ר אברהם ברוך

פרשת בהעלותך

קידוש הלויים

(ח, ה) וידבר ה' אל משה לאמר: (ו) קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אתם: (ז) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשכם וכבסו בגדיהם והטהרו: (ח) ולקחו פר בן בקר ומנחתו סלת בלולה בשמן ופר שני בן בקר תקח לחטאת: (ט) והקרבת את הלויים לפני אהל מועד והקהלת את כל עדת בני ישראל: (י) והקרבת את הלויים לפני ה' וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלויים: (יא) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' מאת בני ישראל והיו לעבד את עבדת ה':

ובפרש"י "והעבירו תער" - מצאתי בדברי רבי משה הדרשן, לפי שנתנו כפרה על הבכורות שעבדו עבודה זרה - והיא קרויה זבחי מתים - והמצורע קרוי מת, הזקיקם תגלחת כמצורעים".

והנה הדברים מתמיהים, שאין הנידון דומה לראיה כלל. א. הנה המצורע עצמו קרוי מת אבל העובד ע"ז אינו קרוי מת, ומה הצד שיצטרכו תגלחת כמצורע. ב. שלא מצאנו בשום ע"ז שיצטרך להטהר בשובו מחטאו, (זולת חטאת אם חטא בשוגג). ג. הנה גם הנזיר טעון תגלחת, ומדוע דימו את הלויים למצורע, עדיף לן לדמותם לנזיר הקדוש ומתקדש. ד. לכאול לא ניתנו הלויים כ'כפרה' על הבכורות, אלא מאחר שהבכורות ירדו ממעלתם, הנה הלויים ושבת הכהונה בפרט הם תחת הבכורות. כמו"כ אם הלויים הם כפרה על הבכורות היו הבכורות צריכים לגלח, כדין המצורע המביא קרבנו.

והנה בחז"ל (ספרי זוטא פ"ז ד"ה ויהי, וכע"ז במדב"ר יב,טו) "הלויים נתקדשו בהזייה ובתגלחת בקרבן ובתנופה, בהזייה מניין 'הזה עליהן מי חטאת' (ח,ז), בתגלחת מניין 'והעבירו תער על כל בשרם' (שם). בקרבן מניין 'ולקחו פר בן בקר' (שם ח), בתנופה מניין והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' (שם יא)".

יש מקום להסביר, שלשיטת ר' משה הדרשן, הנה עם ישראל בחטא העגל שברו ברית, היינו מה שנכרת להם בסיני, ובסיני הוצרכו לטבילה והרצאת דמים, וכמו דאיתא סו"פ משפטים, כיו"ב הלויים שעתה נכרת להם ברית כנגד כל ישראל, וקבלו את התורה ללמדה לבני ישראל, ומכ"ש יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, הנה הם נכנסו בענין ע"י טבילה וכיבוס בגדים, ותחת הרצאת דמים הוזה עליהם מי חטאת. ובזה נתגירו ישראל ונעשו כבריות חדשות.

והנה בלויים היתה התנופה כעין קרבן, היינו שמניפים את המנחה הבאה בית ה' לפני המזבח, כך הניפו את הלויים כקרבן לכפרה על הבכורות, ובזה מוכח שהלויים היו כפרה על הבכורות, כי הבכורות עצמם אינם טעונים קרבן, אלא עם ישראל שהפסידו קדושת הבכורות ונכנסו הלויים תחתם, הנה תנופתם כקרבן לפני ה', ולכן נכנסו תחת 'קדושת בכורות' שהיתה עד עתה בעם ישראל.

מעתה יש מקום להסתפק האם גילוח שערם נבע מהחלק שהם נכנסו לקדושה והיה זה חלק מהטהרה, א"ד שגילוח שערם היה חלק מהכפרה. על זה הכריע ר' משה הדרשן שגילוח שערם לא היה חלק ממה שנטהרו להתקרב אל אהל מועד, אלא היה זה חלק מצורת הכפרה והעברת הקדושה מבכורות ישראל ללויים.

ונראה שסבר, שגילוח כל השער משמעו שהאדם נעשה כבריה חדשה לגמרי, וכמו שהטבילה משמעה שהאדם נעשה כבריה חדשה וכמו שביאר החינוך, הנה גילוח השער הופך את האדם לאדם חדש יותר, שהרי אינו ניכר לקרוביו בצורתו החדשה. אלא שהטעם שהוצרכו לצורת בריה חדשה ע"י גילוח, זה נעשה גם לכפרה ולהעברת קדושת הבכורה, והטעם הוא שדבק בעם ישראל טומאת מת, טומאת ע"ז, והמצורע נולד מחדש ע"י שמסיר את הצורה הישנה שדבקה בו, וכך גם עשו הלויים שעזבו צורתם הישנה ונעשו בריה חדשה, וסוג חדש בעם ישראל, שהלויים סוג לעצמם ומעלה לעצמם.

והנה במדרש (במדב"ר יב,טו) "א"ר זירא ביום כלות משה, ביום שכלו הקמותיו, בר"ח ניסן הוקם המשכן, בשני נשרפה פרה אדומה, בשלישי היזה ממנה על הלויים, כמה דתימא (במדבר ח) 'הזה עליהם מי חטאת', ותחת הזיה שניה שהיו צריכין הלויים להזות מפני שהיו כולם טמאי מתים במה שהרגו בעובדי העגל, כמה דתימא (שמות לב) 'והרגו איש את אחיו וגו' ויעשו בני לוי כדבר משה וגו' צוה המקום לגלחם במקום הזיה של יום שביעי". נראה ביאורו, שהנה הטמא מת צריך ב' הזיות, א' לעזוב את הטומאה שדבקה בו, וזה ג' לעזיבת הטומאה שדבקה בו, ועוד ד' להכנס חזרה לטהרה, ולכן ביום הז' מזים עליו הזיה שניה לטהרתו. כאן שמלבד טומאת המת כפשוטה, היינו שנטמאו במלחמה להרוג את המורדים והפושעים, עוד נוסף טומאת ע"ז של חטא העגל, לכן הוצרכו תוספת להכנס לטהרה, וזה נעשה בתגלחת, שהתגלחת היא עזיבה גדולה יותר של העבר הטמא והשפל. וז"ש ר' משה הדרשן שתגלחתם היתה כעין תגלחת המצורע שטומאתו הגדולה מצריכה תגלחת ביום הז' לטהרתו, שבזה יכנס לטהרה אדם חדש לגמרי.

אמנם משונה תגלחת הנזיר שאצלו הדבר בהיפך, שהנזיר מסיר את הקדושה ואת שערו הקדוש ומעתה נעשה חזרה אדם פשוט, משא"כ המצורע והלויים תגלחתם הוציאה אותם ממצבם הנמוך ומעלה אותם לדרגה גבוהה יותר, בתוספת טהרה. הבדל נוסף ישנו בין הנזיר ללויים, כמבואר בזה"ק (ח"ב קכז) שהלויים נעשו 'טהורים' ולא קדושים, אבל הכהנים והנזיר הם בחלק הקדושה, יעו"ש.

נמצא לפי"ז, שאין הלויים מכפרים על טומאת ע"ז של הבכורות, אלא טהרו מטומאת מת שדבקה בהם, אלא שהיתה טומאה מרובה יותר לצד טומאת ע"ז, ולכן התגלחת היא גם לצד טהרתם ולא רק לצד כפרתם. נמצא שחלק א-ב היינו הטהרה וההזיה הם להסיר טומאתם, חלק ד' שהיא התנופה היא עבור שיהיו כקרבן, אולם בחלק ג' יש ממוצע בין השנים, שמצד אחד התגלחת היא לטהרתם, אולם מה שהוצרכו לטהרה מרובה כ"כ משום שבאו לכפר על טומאה חמורה יותר.

ויש מקום להסביר באופן נוסף, שהנה את המשכן והכהנים קדשו בשמן המשחה, וזה מורה שנעשו קדושים ומקודשים לה', אולם הלויים לא נעשו קדושים, אלא 'טהורים', וכלשון הפסוק 'קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם'. ונראה שההבדל בין טהור לקדוש, כי הנה בעם ישראל דינא הוא, שהטמא אין לו רשות להכנס למקום

המקודש ואילו הטהור נכנס למקום המקודש. אולם הקדוש הוא עצמו המקודש
ושמקום המקדש מקומו.

והנה בחטא העגל נסתלקה שכינה מהם, ונעשו מרוחקים מה' ומהקדושה, ובני ישראל
נשארו מרוחקים, אולם הלויים נטהרו, נמצא שישראל נשארו 'מחוץ למחנה' כמצורע
הזה שטומאתו מוציאה אותו מחוץ למחנה, אולם הלויים כשנלקחו מתוך בני ישראל
לטהרם, הנה הותר להם הכניסה למקום המקדש ונעשו דבוקים בקודש במה שנטהרו
כמצורע, אולם הכהנים הם עצמם הקדושים והדבוקים במקום הקודש. נמצא
שהתגלחת היתה חלק מהטהרה, שנטהרו בדרגה הגבוהה ביותר שיש בטומאה
הגדולה ביותר שהיא טומאת מצורע שנעשה אבי אבות הטומאה.

וע"ד הרמז אפשר, שהנה בחטא העגל כתיב שמעלת בני לוי היתה 'האומר לאביו
ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע', לכן עשו להם טהרה שלא יכלו
להכיר אותם, וכדחזי' במדרש (ריש קורח) שהלויים לא נכרו למכריהם. היינו
שהתגלחת נעשתה להם לתוספת טהרה ודביקות בשכינה, שכמו שלא הכירו כעת
אינם ניכרים למשפחתם אלא חדשים מקרוב באו. וזה להם האות שהם קרובים לאהל
מועד ולמקום השכינה.

שבת שלום ומבורך